

Ampsenseweg 17

Adviesnummer	374
Adres	Ampsenseweg 17
Woonplaats	7241 ND LOCHEM
Monument type	Overheidsgebouw
Naam monument	-
Huidige functie	Woonhuis
Oorspronkelijke functie	Gemeentehuis
Datum plaatsing monumentenlijst	4-2-1997

BESCHRIJVING

Historie en ligging:

Het voormalige gemeentehuis van de in 1971 opgeheven en bij Lochem gevoegde gemeente Laren werd in 1909 gebouwd aan de Ampsenseweg, vlak bij Kasteel Ampsen. Baron van Nagell, toenmalig eigenaar van Ampsen, stelde bouwgrond beschikbaar voor het te bouwen gemeentehuis. De merkwaardige afgelegen ligging ten opzichte van het dorp Laren heeft te maken met de uitgestrektheid van de toenmalige gemeente. Deze strekte zich uit van de noordelijk van Laren gelegen broeklanden uit tot de gebieden oostelijk, zuidelijk en (deels) westelijk van de gemeente Lochem, welke bijna geheel door de gemeente Laren was ingekapseld. De lokatie van het nieuwe gemeentehuis lag dus vrij centraal.

Het gebouw werd in 1909 gebouwd; de eerste steen werd op 1 september 1909 gelegd door de toenmalige burgemeester van Laren, de heer J.H.J.Meyer Drees. De architect is niet bekend, mogelijk was het G.J.Postel uit Lochem.

Links achter bevond zich een woning (van de gemeentebode ?), met aan de achterzijde een stalruimte.

Het gebouw heeft sinds 1909 diverse wijzigingen ondergaan: in 1928 werd het gebouw uitgebreid met een vleugel, waarin een archiefkamer, een architectenkamer en kluizen waren ondergebracht. Hoogstwaarschijnlijk is dit het bouwdeel uiterst rechts. Deze verbouwing is geheel in de stijl van het uit 1909 daterende gedeelte uitgevoerd. In 1936 zou een typekamer zijn toegevoegd. In de jaren '60 (ws.1965) werd het gebouw intern verbouwd. Ondertussen waren de gevels geheel wit geschilderd; oorspronkelijk was al het gevelwerk, inclusief de plint, in schoon werk uitgevoerd. Ondanks de wijzigingen en modernisering bleef de detaillering van de gevels (vensters, ramen, luiken, etc.) grotendeels intact. Alleen aan de achterzijde verloren enkele vensters hun oude detaillering.

De luiken bezaten oorspronkelijke de kleuren van het landgoed Ampsen (blauw-wit gestreept), maar zijn thans voorzien van een rood-witte zandloperbeschildering.

In het inwendige is de voormalige raadzaal nog aanwezig.

Na de opheffing van de gemeente Laren in 1971 werd het gebouw in gebruik genomen als vestiging van de geologische dienst, district oost.

Het voormalige gemeentehuis is gelegen aan de oostelijke zijde van de Ampsenseweg, nabij de haakse bocht van deze weg naar het westen.

Plattegrond en opbouw:

Het pand bezit een samengestelde plattegrond en één bouwlaag met zolderverdieping. Het geheel bestaat uit een L-vormige hoofd vleugel, met op beide vleugels ongelijke zadeldaken. In de oksel van deze bouwdelen staat een vierkante toren met tentdakje. Tegen de rechter zijgevel van de naar voren springende vleugel sluit een bouwdeel met L-vormig schilddak aan, dat aan de achterzijde uitspringt. Links achter sluit een rechthoekig bouwdeel met schilddak aan (voormalige woning met stal).

De gevels zijn gemetseld in baksteen in kruisverband. Alle gevels zijn wit geschilderd (niet oorspronkelijk) en voorzien van een zwart geschilderde plint. De vensters zijn voorzien van strekken, ongeschilderde bakstenen lekdorpels en ongeprofileerde kozijnen.

De voorgevel:

De voorgevel bevat geheel links een drie traveeën breed gedeelte met daarin drie vensters met kozijnen met middenstijl, twee 8-ruits ramen en paneelluiken met zandloperbeschildering. Rechts sluit op dit bouwdeel de vierkante toren aan, welke drie geledingen en een tentdak bezit. De eerste geleding bevat de hoofdingang, gevat onder een rondboog. De ingang bevat een dubbele houten deur en boven het kalf een veelruits rondboogvormig bovenlicht. Hierboven bevindt zich een venster met kozijn met vast kalf en middenstijl in het onderraam. Het venster bezit twee enkelruits draairamen met paneelluiken en een 6-ruits bovenlicht. In de zijgevel van de toren bevindt zich een klein venster met 6-ruits raam. Het bovenste gedeelte van de toren bezit in alle zijden twee verticale verdiept gemetselde panelen en sluit aan de bovenzijde af met door de daklijst gestoken en aan de bovenzijde getoogde geveltjes, waarin oculusvensters met 4-ruits ramen.

Voor de ingang bevindt zich een bakstenen stoep en een bakstenen balustrade met getoogde openingen en boven de trapwang een natuurstenen geornamenteerde sluitsteen. Links naast de deur is een gevelsteen ingemetseld met het opschrift: "EERSTE STEEN GELEGD 1 SEPT. 1909 DOOR J.H.J.MEYER DREES BURGEMEESTER VAN LAREN".

Rechts van de toren bevindt zich een sterk risalerend bouwdeel, dat aan de voorzijde een ongelijkzijdige topgevel bezit met naar opzij uitspringende schouders. Deze gevel bezit in de eerste bouwlaag drie vensters met kozijn met vast kalf en middenstijl in het onderraam, twee enkelruits ramen met paneelluiken en 12-ruits bovenlicht. In de top van de gevel bevindt zich een klein venster met 8-ruits raam. In de gevel is in siermetselwerk de tekst " ;GEMEENTEHUIS LAREN" gemetseld ("GEMEENTEHUIS" thans wit geschilderd en nauwelijks zichtbaar).

In de uitspringende linker zijgevel van dit bouwdeel bevindt zich een zelfde venster als in de voorgevel. Hierboven bevindt zich het gemeentewapen van Laren (zilveren, naar links klimmende leeuw en drie cirkels op blauw veld). In de rechter zijgevel van dit uitspringende gedeelte bevindt zich een breed venster met kozijn met vast kalf en twee dubbele draairamen met veelruits bovenlichten.

De voorgevel van het uiterst rechter gedeelte (ws.het uit 1928 daterende deel) bezit links een ingang met gewijzigde deur met enkelruits raampje met rooster. Boven het kalf een 8-ruits bovenlicht. Voor deze ingang een bakstenen stoep met muurtje, afsluitend met een rollaag. Rechts van de ingang bevindt zich een smal venster met 3-ruits raam en een groot venster van hetzelfde type als in de voorgevel van het uitspringende gedeelte.

De rechter zijgevel:

De rechter zijgevel bevat links een breed venster met kozijn met middenstijl, vast kalf en twee dubbele draairamen met twee 12-ruits bovenlichten.

De linker zijgevel:

De linker zijgevel bezit rechts een licht risalerend gedeelte, dat een ongelijkzijdige topgevel bezit met naar opzij uitkragende schouders. Deze gevel bezit twee vensters met kozijn met vast kalf en middenstijl in het onderraam, twee enkelruits ramen met paneelluiken en 12-ruits bovenlicht. De vensters worden van elkaar gescheiden door een vlak boven de plint aanvangend uitgemetseld rookkanaal.

Het linker deel van de linker zijgevel bevat rechts twee vensters met twee enkelruits draairamen en 4-ruits bovenlichten met kathedraalglas. Voorts in deze gevel een venster met 2-ruits raam en enkelruits bovenlicht en twee kozijnen met houten opgeklampte mestdeurtjes met rollagen aan de onderzijde.

De achtergevel:

De achtergevel bevat in het licht risalerende gedeelte uiterst links een venster met enkelruits raam met dito bovenlicht (roedenverdeling verdwenen). Rechts hiervan bevindt zich een rechthoekig uitbouwje met plat dak, waarin een ingang met niet oorspronkelijke enkelruits deur en enkelruits bovenlicht. Rechts van dit uitbouwje bevinden zich twee grote vensters met twee enkelruits ramen met enkelruits bovenlichten. Rechts hiervan bevindt zich een ingang met gemoderniseerde deur tussen nevenlichten. Dit gedeelte gaat thans schuil achter een moderne aangebouwde overdekte verbindingsgang met glaspanelen (niet monumentaal). In de zuidelijke gevel van de uitbouw links achter (vml. woonhuis met stal), schuilgaand achter dezelfde overdekte gang, bevindt zich links een venster met dubbel draairaam en bovenlicht en rechts twee vensters met enkelruits ramen. In de achtergevel van het stalgedeelte bevindt zich in het midden een ingang met niet oorspronkelijke deur (smaller gemaakt) en tweevoudig bovenlicht. Aan weerszijden bevindt zich een venster met 6-ruits raam.

Het dak:

De daken zijn gedekt met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen en voorzien van zinken mastgoten. Op het linker schild van de uitbouw links achter bevindt zich een kleine dakkapel met plat dak en dubbel draairaam.

Het interieur:

In het inwendige zijn onder meer van belang: voormalige raadzaal met ziende kapconstructie, waarvan de sporen aan de westzijde worden ondersteund door tot de vloer reikende stijlen met ter hoogte van de muurplaat blokkeels, die bij de muur zijn verbonden met korte muurstijlen op gemetselde consoles. Tussen sporen en blokkeels bevinden zich verticale stijlen met rozetvormige decoraties.

Aan de oostzijde bevinden zich alleen korte muurstijlen op gemetselde consoles. De sporen zijn bij het onderste gedeelte voorzien van aangesneden ornamenten. De houten onderdelen zijn middels houten lipverbindingen en door middel van ijzeren manchetten met elkaar verbonden.

In vestibule en gang een vloer van zwarte en rode tegels; grote dubbele paneeldeur naar raadzaal. Tochtportaal met nieuwe invulling. Bij bovenlicht een op glas geschilderd gemeentewapen in ijzeren houder. In de vestibule bevindt zich een oorspronkelijke houten bank. In de voormalige burgemeesterkamer bevindt zich een bakstenen schouw. Kapconstructie met eenvoudige spanten.

MOTIVATIE VOOR PLAATSING OP DE GEMEENTELIJKE MONUMENTENLIJST

Basisnormen:

Het pand voldoet aan de basisnormen.

Architectuurhistorische waarde en esthetische waardering

4. Het object heeft bijzondere en (reeds) zeldzame vormen, opvallende bouwonderdelen of details.

(tot de bijzondere vormen, bouwonderdelen en details behoren de karakteristieke, schilderachtige hoofd- kapvorm, de toren met ingangspartij, de vensters met luiken en gave ramen met roedenverdeling en enkele elementen in het inwendige, zoals de kapconstructie in de voormalige raadzaal)

5. Het object vertegenwoordigt een (uitzonderlijk) gaaf voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwwijze.

(ondanks de wijzigingen nog in goede en herkenbare staat bewaard gebleven overheidsgebouw uit het begin van de 20ste eeuw, gebouwd in een stijl met elementen uit het rationalisme en het traditionalisme. Middels de kapvormen, topgevels, de toren en de vensters met luiken en roedenramen werd teruggegrepen op de bouwstijlen uit het verleden. De toren accentueert de betekenis van gebouw als het representatieve "machtscentrum" van de gemeente. Typerend voor een landelijke gemeente als Laren is de uitbouw, bestemd als woonhuis met stalruimte voor (ws.) de gemeentebode)

De wijzigingen (onder meer een geheel in stijl bijgebouwde vleugel in 1928 en het wit schilderen van de gevels) hebben het oorspronkelijke karakter van het gebouw niet aangetast)

Situeringswaarde

7. Het object is bepalend voor het behoud of zichtbaar houden van een historisch gevormde stedenbouwkundige/landschappelijke situatie.

(het object herinnert aan de periode, dat de omgeving ten zuiden van het landgoed en het huis Ampsen intensief in gebruik werd genomen en een belangrijke lokatie vormde in de gemeente: bouw station Lochem, een hotel, het gemeentehuis van Laren, een enkele villa).

9. Het object maakt onderdeel uit van een bijzondere stedenbouwkundige of landschappelijke situatie.

(het gebouw is met zijn schilderachtige gecompliceerde hoofd- en kapvormen, de toren en traditionele detaillering een beeldbepalend en in het oog springend element aan de Ampsenseweg. De bebouwing en de aanwezige groenelementen vormen nog een karakteristiek ensemble)

Sociaal-economische en cultuurhistorische waardering

10. De bebouwing is van belang i.v.m. het zichtbaar houden van sociaaleconomische of cultuurhistorische ontwikkelingen of feiten.

(als voormalig gemeentehuis van de gemeente Laren is het pand van belang in verband met het zichtbaar houden van een belangrijke periode in de geschiedenis van dit gedeelte van de gemeente. Het gemeentehuis is één van de weinige zichtbare overblijfselen van de zelfstandige gemeente Laren. De oorspronkelijke functie is aan het gebouw ook nog goed afleesbaar. Het pand bezit dan ook cultuur- en sociaalhistorische waarde)

Opgesteld door:
MONUMENTEN ADVIES BUREAU
08-05-1995